

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/174/2020
Identifikačné číslo spisu:	6701899707
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6701899707.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O. D., bývajúcej vo C. Q., K. č. XX, zastúpenou JUDr. Ľubicou Flíderovou, advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom vo Zvolene, Trhová 1, proti žalovaným 1/ S. J., bývajúcemu v A. XXX, 2/ S. J., bývajúcej v A. I. XXX, 3/ Ing. A. H., bývajúcemu v R., H. X, 4/ Mgr. K. H., bývajúcej v R. U., H. X, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 6C 298/2001, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. mája 2019 sp.zn. 13 Co/282/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ až 4/ majú voči žalobkyni nárok na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. mája 2018 č.k. 6 C/298/2001-657 žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (ako parcely CKN č. XX XXX/X trvalý trávnatý porast o výmere 1 116 m²) zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania.

1.2. V odôvodnení pre zamietnutie žaloby ako prvý dôvod uviedol, že bolo dôkaznou povinnosťou žalobkyne, aby súdu predložila nový, alebo doplnený geometrický plán, ktorý by odstránil pochybenia, na ktoré poukázal odvolací súd v uznesení sp.zn. 17C/98/2009 z 30. júna 2009 na stane 5 v odseku 2. (t.j., že novovytvorenú parcelu nie je možné podľa geometrického plánu Ing. N. J. stotožniť). Ak by aj žalobkyňa preukázala vlastnícke právo k nehnuteľnosti vydržaním, súd by pre tento nedostatok nemohol žalobe vyhovieť.

1.3. Ďalším (v poradí druhým a posledným) dôvodom pre zamietnutie žaloby bolo to, že žalobkyňa právne relevantným, nespochybniteľným, jednoznačným a presvedčivým spôsobom nepreukázala, že počas vydržacej doby ona, alebo jej právny predchodca skutočne bol (nie mohol byť), so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Pritom súd vychádzal z § 143, §144, § 145 ods. 1 a § 116 ods. 1,2 zákona č. 141/1950 Sb. Občianskeho zákonníka.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 10.

mája 2019 sp.zn. 13 Co/282/2018 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), žalovaným 1/ až 3/ priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, žalovanej 4/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ako i s jeho právnym posúdením veci. Naviac zdôraznil, že ak právny predchodca žalobkyne K. K. (otec žalobkyne) nadobudol i sporný pozemok dedičstvom (viď uznesenie Štátneho notárstva vo Zvolene pod č. D 58/55 z 10. júna 1995) nemohol ho (ich) nadobudnúť aj z iného právneho dôvodu - vydržaním a to s odkazom na § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

3. Proti rozsudku odvolaciemu súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktoré odôvodnila v zmysle § 420 písm. f/ CSP tým, že odvolací súd nerešpektoval § 382 CSP, keď žalobkyni neumožnil vyjadriť sa k všeobecnému záväznému predpisu aplikovanému odvolacím súdom, ktorý predpis bol pre rozhodnutie veci rozhodujúcim a ktorý nebol pri doterajšom rozhodovaní použitý. Odvolací súd totiž použil na zdôvodnenie svojho rozhodnutia ustanovenia súčasne platného Občianskeho zákonníka v otázke o nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva súčasne z dvoch titulov (dedičstvom a vydržaním), ktoré doposiaľ neboli súdmi aplikované. Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu, vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie a odložiť vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia.

4. Žalovaní vo svojom vyjadrení navrhli dovolanie odmietnuť. Skonštatovali, že vzhľadom na predmet sporu, ktorým je nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním sú ustanovenia § 132 a § 134 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, základnými normami o ktoré sa takýto nárok opiera. Advokátke žalovaných 1/ až 3/ Mgr. K. H. počas odvolacieho konania zaniklo oprávnenie na výkon advokátskej činnosti vyčiarknutím zo zoznamu advokátov s účinnosťou od 30. júna 2020.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane odvolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akéhokoľvek dôvodu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto

v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94). Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo 140/2019 alebo sp. zn. 4 Cdo 120/2019).

13. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne (§ 387 od. 1 CSP). K záveru o vecnej správnosti výroku môže odvolací súd dospieť aj z odlišných dôvodov, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie. O taký prípad ale v danej veci nešlo. Záver o vecnej správnosti v danom prípade odvolací súd založil jednak na záveroch prijatých súdom prvej inštancie, ktoré odvolací súd doplnil o ďalší dôvod pre zamietnutie žaloby, ako reakcie na odvolaciu argumentáciu o prípadnej držbe nehnuteľností právnym predchodcom žalobkyne K. K.. Možno skonštatovať z obsahového hľadiska, že dôvodom pre zamietnutie žaloby z pohľadu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu boli dva dôvody pôvodne prezentované už súdom prvej inštancie (prvý o nedostatkoch geometrického plánu a druhý o nenaplnení podmienky oprávnenej držby nehnuteľnosti žalobkyňou), tretím bol dôvod, ktorý zaujal (len) odvolací súd k otázke neexistencie oprávnenej držby nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobkyne argumentáciou o vylúčení duplicity nadobudnutia vlastníctva súčasne dvomi titulmi (dedením a vydržaním). Ich správnosťou (správnosťou právneho posúdenia veci súdmi nižších stupňov) sa dovolací súd vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) nemal možnosť zaoberať. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP <. (R 24/2017, 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp.zn. I ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

13.1. Dovolaťka v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP (o predvídateľnosti súdneho rozhodnutia) spája s dôvodom pre zamietnutie žaloby, ktorý sa výslovne spája (len) v poradí s

tretím dôvodom (o vylúčení duplicity nadobudnutia vlastníctva dedením a vydržaním u právneho predchodcu žalobkyne K. K.), ktorý zaujal odvolací súd. Uvedený tretí záver odvolacieho súdu v podstate dopĺňa druhý dôvod pre zamietnutie žaloby, ktorý prijal súd prvej inštancie a ktorý odvolací súd nespochybnil.

13.2. Uvedené znamená, že dovolaním napadnuté rozhodnutie obстоjí minimálne z pohľadu prvého dôvodu, na ktorom založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, s ktorým sa ako vecne správnym stotožnil i súd odvolací a to i v prípade dovolateľkou dôvodne uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Inak povedané, prípadná vada zmätočnosti vzťahujúca sa iba na časť konania (spájaná s časťou rozhodnutia), bez ďalšieho nemusí dopadať na konanie ako celok, pre ktorú by bolo nutné rozhodnutie zrušiť. Prípadná vada konania namietaná dovolateľkou v tomto prípade nedosahuje takej intenzity, ktorá by opodstatňovala záver, že konanie ako celok vo svojom výsledku neprebehlo v súlade s požiadavkami na spravodlivý proces, teda že intenzita prípadne porušených práv nastala v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd napriek vyššie uvedenému podrobil dovolaciemu prieskumu i argumentáciu o prekvapivosti rozhodnutia v zmysle § 382 CSP viažucu sa k právnemu záveru odvolacieho súdu ohľadom vylúčenia duplicity nadobudnutia vlastníctva súčasne dedením a vydržaním právnym predchodcom žalobkyne K. K..

14.1. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

14.2. Z citovaného ustanovenia vyplýva princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípov právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Právna istota, okrem iného znamená možnosť subjektov práva predvídať rozhodnutia súdu v konkrétnej veci. Predvídateľnosť rozhodnutia platí aj pre odvolací súd, pričom je možné ju dosiahnuť okrem iného najmä tým, že odvolací súd zoznámi strany so svojim odlišným právnym názorom a dá i príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Výzva odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 382 CSP je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, ktorej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom resp. nesprávnym procesným postupom znemožniť strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 1270 až s. 1272).

14.3. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (poznámka teraz § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (poznámka teraz § 420 písm. f/ CSP).

14.4. Dovolateľka vychádza z toho, že odvolací súd pri posudzovaní otázky o vylúčení duplicity nadobudnutia vlastníctva súčasne dedením a vydržaním aplikoval aktuálne platný Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.), konkrétne jeho ustanovenie § 132 ods. 1, ktoré doposiaľ súdy pri rozhodovaní neaplikovali (aplikovali stredný Občiansky zákonník - zák. č. 141/1950 Sb.) a preto jej malo byť umožnené vyjadriť sa k jeho aplikácii.

14.5. Podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zák. č. 40/1964 Zb.), vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonov.

14.6. Citované ustanovenie (§ 132 ods. 1) demonštratívne vymenúva právne skutočnosti, na základe ktorých možno nadobudnúť vlastníctvo k veci. Právna teória deklaruje, že vlastníctvo veci sa v podstate nadobúda buď originálne (napríklad vydržaním) alebo derivatívne (prevodom alebo prechodom; zmluvný prevod, či prechod dedením), v ďalšom sa v odbornej literatúre, právnej vede a právnej teórii možno stretnúť s prípadmi, ktoré by bolo možné zaradiť pod niektorú z týchto kategórií. Uvedené spôsoby

nadobudnutia vlastníctva (originálne či derivatívne, vydržanie - dedenie) poznal i stredný Občiansky zákonník ako zákon § 141/1950 Sb. (viď §§ 100 až 165), ale aj Všeobecný občiansky zákonník z roku 1811 (§§ 285 až 1502), či obyčajové právo platné na Slovensku do roku 1950. Zdroje poznania právnych inštitútov ohľadom nadobúdania vlastníctva (vecných práv i práv k cudzím veciam) siahajú do čias, kedy platilo Rímske právo, ale i dávno pred ním.

14.7. Záver odvolacieho súdu o tom, ako tento vyriešil konkurenciu vlastníckych titulov je skôr intelektuálnym výsledkom právno-analytickej činnosti opierajúcej sa o dialektické, právno-filozofické, logické či historické súvislosti a poznatky, ako o pozitivistickú aplikáciu konkrétnej (jednej) právnej normy. Je udržateľný podľa všetkých uvádzaných civilných kódexov (teda aj stredného i súčasne platného Občianskeho zákonníka). Zo samotnej podstaty uvedeného sporu je prirodzené, že na uvedené okolnosti (spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva) dovolateľka reagovala už v zámere o tom, akú žalobu mienila podať, čím ju prípadne zdôvodní, akým spôsobom bude pred súdmi hájiť svoje práva, ale i o tom ako formulovala odvoláciu argumentáciu. Z materiálneho hľadiska sa pre dovolateľku nejedná „o nové“ - doposiaľ neznáme právne inštitúty (dedenie, vydržanie), ku ktorým by sa v konaní už nevyjadrovala. Priebeh tohto sporu, v ktorom žalobkyňa využívala profesionálnu právnu pomoc tieto závery len umocňuje.

14.8. Podľa názoru dovolacieho súdu sa dovolateľke podaným dovolaním nepodarilo spochybníť procesný postup odvolacieho súdu v aspekte námietky o vydaní prekvapivého rozhodnutia.

15. Dovolací súd pripomína, že je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Správnosť riešenia skutkových otázok (napríklad z hľadiska úplnosti skutkových zistení, správnosti vyhodnotenia dôkazov alebo prijatých skutkových záverov) nemôže byť predmetom dovolacieho prieskumu. Pokiaľ by aj došlo k nesprávnostiam takejto povahy, nešlo by o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Z týchto dôvodov sa najvyšší súd v tomto dovolacom konaní nezaoberal opodstatnenosťou tej časti argumentácie dovolateľky, ktorá sa prípadne týkala skutkových otázok. Nemohol sa zaoberať ani s otázkami súvisiacimi so správnosťou právnych úvah, lebo tieto nie sú v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

16. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne nevyplýva z § 420 písm. f/ CSP. Vzhľadom na to jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

17. Posúdením návrhu dovolateľky o odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

18. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.